

**TÖÖTERVISHOIU JA
TÖÖOHUTUSE
JUHTIMISSÜSTEEMID**

**Occupational health and safety management
systems**

EESSÕNA

Eesti standard EVS 18001:2007+AC:2008 "Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemid" asendab sama pealkirjaga Eesti standardi EVS 18001:2006. Standard on koostatud Briti standardi BS OHSAS 18001:2007 põhjal. Standardist parema arusaadavuse tagamise huvides on standardit täiendatud Eesti standardi märkustega.

Käesolev töötervishoiu ja tööohutuse hindamise (laiemalt tuntud ingliskeelse lühendina OHSAS) standard on välja töötatud vastavalt organisatsioonide vajadusele töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi tunnustatud standardi järele, mille alusel saab nende juhtimissüsteeme hinnata ja sertifitseerida. Töötervishoiu ja tööohutuse hindamise standardites esitatud nõuete täitmine ei taga iseenesest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmist. Standardi rakendamise hõlbustamiseks on soovitatav kasutada EVSi käsiraamatut "EVS 18001 Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemid. Rakendusjuhised" (ingliskeelse lühendina OHSAS 18002). Käsiraamat käesoleva standardi versiooni rakendamiseks avaldatakse 2008. aastal.

Hõlbustamaks organisatsioonidel nende soovi korral kvaliteedi, keskkonna ning töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemide integreerimist, on OHSAS 18001 välja töötatud kooskõlas ISO 9001:2000 (kvaliteedi-) ja ISO 14001:2004 (keskkonna-) juhtimissüsteemi standarditega.

Standard vaadatakse üle ja seda muudetakse vastavalt vajadusele. Pideva vastavuse tagamiseks toimuvad ülevaatused ka ISO 9001, ISO 14001 või OHSAS 18001 uute väljaannete avaldamisel.

Põhimõttelised muudatused käesolevas standardis võrreldes eelmise standardi versiooniga on järgmised:

- "Tervishoiu" olulisust on rohkem rõhutatud.
- "Planeeri-tee-kontrolli-täiusta" mudeli joonis on esitatud terviklikuna vaid sissejuhatuses ja seda ei ole toodud sektsioonipõhiste joonistena iga olulise peatüki juures.
- Jaotises 2 viidatud väljaannetes on piiratud vaid rahvusvaheliste dokumentidega.
- Lisatud on uusi termineid ja määratlusi, olemasolevaid on täiendatud.
- Olulisi parendusi on kogu standardisse sisse viidud ISO 14001:2004ga ühildumise saavutamiseks ning parema kokkusobivuse saavutamiseks ISO 9001:2000ga.
- Termin "talutav risk" on asendatud terminiga "vastuvõetav risk" (vt 3.1).
- Termin "õnnetusjuhtum" sisaldub nüüd terminis "vahejuhtum" (vt 3.9).
- Termin "oht" määratlus ei viita enam "omandikahjustusele või töökeskkonna halvenemisele" (vt 3.6).

Praeguses käsitluses ei ole selline "kahju" otseselt seotud töötervishoiu ja tööohutuse juhtimisega, mis on käesoleva standardi eesmärgiks, ning see sisaldub varade juhtimise valdkonnas. Selle asemel peaks töötervishoiule ja -ohutusele mõju avaldava "kahju" identifitseerima organisatsiooni riskihindamise protsessiga ning allutama kontrollile asjakohaste ohjamismeetmete kaudu.

- Kooskõlas ISO 14001:2004ga on ühendatud alajaotised **4.3.3** ja **4.3.4**.
- Tarvitusele on võetud uus nõue ohjamismeetmete hierarhia vaatlemiseks TTO planeerimise osana (vt **4.3.1**).
- Muudatuste juhtimine on märksa selgesõnalisemalt käsitletud (vt **4.3.1** ja **4.4.6**).
- “Vastavuse hindamise” all on esitatud uus alajaotis (vt **4.5.2**).
- Uued nõuded on esitatud osalemise ja nõupidamise jaotises (vt **4.4.3.2**).
- Uued nõuded on esitatud vahejuhtumite uurimise jaotises (vt **4.5.3.1**).

Standardikavandi valmistas ette TJO Konsultatsioonid. Standardi kiitis heaks ning esitas Eesti Standardikeskusele vastuvõtmiseks juhtimissüsteemide standardimise tehniline komitee EVS/TK 33.

Käesolev standard EVS 18001:2007 on kinnitatud Eesti Standardikeskuse 19.12.2007 käskkirjaga nr 228 ning jõustub sellekohase teate avaldamisega EVS Teataja 2008. aasta jaanuarikuu numbris.

Briti Standardiinstituudi koostatud standard BS OHSAS 18001 on avaldatud Eesti standardina OHSAS Project Group loal litsentsi number 2007JK0067 alusel. (Nimetatud litsents on välja antud ja administreeritakse BSI poolt OHSAS Project Group nimel). Tõlgendamise erimeelsuste korral tuleb aluseks võtta originaaltekst.

This translations of OHSAS 18001:2007 is reproduced with the permission of the OHSAS Project Group under licence number 2007JK0067. (This licence is issued and administered by BSI on behalf of the OHSAS Project Group). In any cases of dispute the English original shall be taken as authoritative.

Standardi reprodutseerimis- ja levitamisoigust omavad Eesti Standardikeskus ja OHSAS Project Group.

SISUKORD**CONTENTS**

SISSEJUHATUS	5	INTRODUCTION	5
1 KÄSITLUSALA	11	1 SCOPE	11
2 NORMATIIVALLIKAD	12	2 REFERENCE PUBLICATIONS	12
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	13	3 TERMS AND DEFINITIONS	13
4 TTO JUHTIMISSÜSTEEMI NÕUDED	19	4 OH&S MANAGEMENT SYSTEM REQUIREMENTS	19
Lisad		Annexes	
Lisa A (teatmelisa) Seosed EVS 18001, ISO 14001:2004 ja ISO 9001:2000 vahel	37	Annex A (informative) Correspondence between OHSAS 18001:2007, ISO 14001:2004 and ISO 9001:2000	39
Lisa B (teatmelisa) OHSAS 18001 ja OHSAS 18002 vastavused ILO-OSH:2001 "Juhistega tööohutuse ja tervishoiu juhtimissüsteemide kohta"	42	Annex B (informative) Correspondence between OHSAS 18001, OHSAS 18002, and the ILO-OSH:2001 Guidelines on occupational safety and health management systems	42
Kirjandus	50	Bibliography	50
Jooniste loetelu		List of figures	
Joonis 1 – TTO juhtimissüsteemi mudel käesoleva standardi jaoks	7	Figure 1 – OH&S management system model for this OHSAS Standard	7
Tabelite loetelu		List of tables	
Tabel A.1 – Seosed EVS 18001, ISO 14001:2004 ja ISO 9001:2000 vahel	37	Table A.1 – Correspondence between OHSAS 18001:2007, ISO 14001:2004 and ISO 9001:2000	39
Tabel B.1 – EVS 18001 ja EVSi käsiraamatu "EVS 18001 rakendusjuhised" (OHSASe dokumendid) ning ILO-TTO juhiste lõigete vahelised seosed	46	Table B.1 – Correspondence between the clauses of the OHSAS documents and the clauses of the ILO-OSH <i>Guidelines</i>	48

SISSEJUHATUS

Erinevad organisatsioonid pööravad üha enam tähelepanu¹ usaldusväärse töötervishoiu ja tööohutuse (TTO) toimivuse saavutamisele ja demonstreerimisele, ohjates oma TTO riske kooskõlas oma TTO-poliitika ja -eesmärkidega. Nad teevad seda rangemaks muutuvate õigusaktide nõuete, majanduspoliitikate ja muude abinõude arengute tõttu, mis soodustavad häid TTO tavasid, ning huvitatud osapoolte kasvava huvi tõttu TTO-alaste küsimuste vastu.

Paljud organisatsioonid on oma TTO toimivuse hindamiseks läbi viinud TTO "ülevaatusi" või "auditeid". Omaette võttes ei pruugi need "ülevaatused" või "auditid" olla piisavad selleks, et anda organisatsioonile kindlust, et tema tegevus vastab õigusaktide ja poliitika nõudmistele nii praegu kui ka tulevikus. Mõjususe saavutamiseks peab neid läbi viima korrastatud juhtimissüsteemi raames, mis oleks organisatsiooni lahutamatu osa.

TTO juhtimist käsitlevad OHSAS standardid on mõeldud selleks, et pakkuda organisatsioonidele mõjusa TTO juhtimissüsteemi elemente, mida omakorda võib integreerida teiste juhtimissüsteemidega ja seeläbi aidata organisatsioonidel saavutada TTO ja majanduslikke eesmärgi. Need standardid, nagu ka muud rahvusvahelised standardid, ei ole mõeldud mittetariifsete kaubandustõkete seadmiseks ega ka organisatsioonile rakenduvate õigusaktide nõuete suurendamiseks või muutmiseks.

Käesolev standard määratleb nõuded TTO juhtimissüsteemile, et võimaldada organisatsioonil välja arendada ja ellu viia poliitika ning eesmärgid, mis võtavad arvesse õigusaktide nõudeid ja infot TTO riskide kohta. See on mõeldud rakendamiseks kõikide organisatsioonitüüpide ja

INTRODUCTION

Organizations of all kinds are increasingly concerned with achieving and demonstrating sound occupational health and safety (OH&S) performance by controlling their OH&S risks, consistent with their OH&S policy and objectives. They do so in the context of increasingly stringent legislation, the development of economic policies and other measures that foster good OH&S practices, and increased concern expressed by interested parties about OH&S issues.

Many organizations have undertaken OH&S "reviews" or "audits" to assess their OH&S performance. On their own, however, these "reviews" and "audits" may not be sufficient to provide an organization with the assurance that its performance not only meets, but will continue to meet, its legal and policy requirements. To be effective, they need to be conducted within a structured management system that is integrated within the organization.

The OHSAS Standards covering OH&S management are intended to provide organizations with the elements of an effective OH&S management system that can be integrated with other management requirements and help organizations achieve OH&S and economic objectives. These standards, like other International Standards, are not intended to be used to create non-tariff trade barriers or to increase or change an organization's legal obligations.

This OHSAS Standard specifies requirements for an OH&S management system to enable an organization to develop and implement a policy and objectives which take into account legal requirements and information about OH&S risks. It is intended to apply to all

¹ Tõlget on muudetud arusaadavuse huvides.

-suuruste puhul ning sobitamiseks väga erinevate geograafiliste, kultuuriliste ja sotsiaalsete tingimustega. Lähenemisviisi alused on esitatud joonisel 1. Süsteemi edukus sõltub organisatsiooni kõikide tasemetest ja talitustest, eriti aga tippjuhtkonna pühendumusest. Selline süsteem võimaldab organisatsioonil välja arendada TTO poliitika, püstitada eesmärgid ja seada sisse protsessid, et täita poliitikaga võetud kohustumused, vajadusel võtta ette tegevusi, mis parendavad organisatsiooni toimivust, ning demonstreerida süsteemi vastavust käesoleva standardi nõuetele. Standardi üldisemaks sihiks on sotsiaalmajanduslike vajadustega tasakaalus olles toetada ja soodustada häid TTO tavasid. Tuleb märkida, et paljusid nõudeid saab käsitleda samaaegselt või nende juurde mis tahes ajal tagasi pöörduda.

Käesoleva standardi teine väljaanne keskendub esimese väljaande selgitamisele ja arvestab oluliselt ISO 9001, ISO 14001, ILO-OSH jt TTO juhtimissüsteemi standardite või väljaannete sätteid, et suurendada nende standardite vastastikust sobivust kasutajaskonna kasu nimel.

Käesoleva standardi² (EVS 18001) ja väljaande Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemide rakendusjuhised EVS 18001 juurde (juhised)³ vahel on oluline erinevus. Käesolev rahvusvaheline standard kirjeldab nõudeid organisatsiooni TTO juhtimissüsteemile ning seda saab kasutada TTO juhtimissüsteemi sertifitseerimiseks/registreerimiseks ja/või isedeklareerimiseks. Samal ajal ülal viidatud juhised ei ole määratud sertifitseerimiseks, vaid mõeldud organisatsioonile üldise abi osutamiseks TTO juhtimissüsteemi sisseseadmisel, elluviimisel või parendamisel. TTO

types and sizes of organizations and to accommodate diverse geographical, cultural and social conditions. The basis of the approach is shown in Figure 1. The success of the system depends on commitment from all levels and functions of the organization, and especially from top management. A system of this kind enables an organization to develop an OH&S policy, establish objectives and processes to achieve the policy commitments, take action as needed to improve its performance and demonstrate the conformity of the system to the requirements of this OHSAS Standard. The overall aim of this OHSAS Standard is to support and promote good OH&S practices, in balance with socio-economic needs. It should be noted that many of the requirements can be addressed concurrently or revisited at any time.

The second edition of this OHSAS Standard is focused on clarification of the first edition, and has taken due consideration of the provisions of ISO 9001, ISO14001, ILO-OSH, and other OH&S management system standards or publications to enhance the compatibility of these standards for the benefit of the user community.

There is an important distinction between this OHSAS Standard, which describes the requirements for an organization's OH&S management system and can be used for certification/registration and/or self-declaration of an organization's OH&S management system, and a non-certifiable guideline intended to provide generic assistance to an organization for establishing, implementing or improving an OH&S management system. OH&S management encompasses a full range of issues, including those with strategic and competitive implications. Demonstration of successful implementation of this

² Käesolev lõik on kohandatud vastavalt Eesti oludele (arvestab eestikeelsete väljaannete nimetusi), laused lahutatud arusaadavuse huvides.

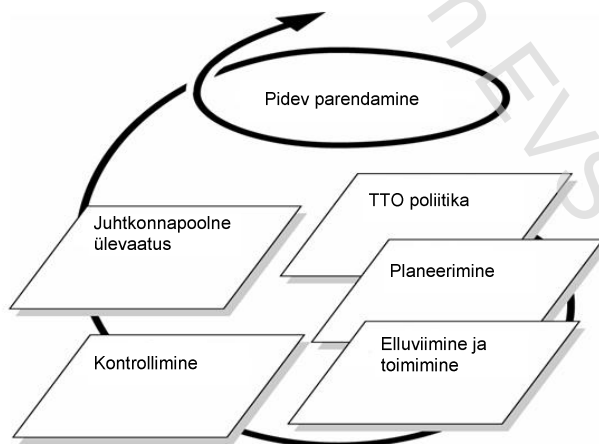
³ Standardi number lisatud ja laused lahutatud arusaadavuse huvides.

juhtimisega haaratud küsimuste ring on terviklik, kaasa arvatud need, mis puudutavad konkurentsivõime- ja strateegia-alaseid järeldusi. Käesoleva standardi eduka elluviimise demonstreerimisega võib organisatsioon veenda huvitatud osapooli selles, et vastav TTO juhtimissüsteem toimib.

Need organisatsioonid, kes vajavad märksa üldisemaid juhiseid TTO juhtimissüsteemi puudutavates küsimustes, võiksid kasutada väljaannet "Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemide rakendusjuhised EVS 18001 juurde". Iga viide teistele rahvusvahelistele standarditele on vaid informatiivse iseloomuga.

OHSAS Standard can be used by an organization to assure interested parties that an appropriate OH&S management system is in place.

Those organizations requiring more general guidance on a broad range of OH&S management system issues are referred to OHSAS 18002. Any reference to other International Standards is for information only.

Joonis 1 – TTO juhtimissüsteemi model käesoleva standardi jaoks⁴

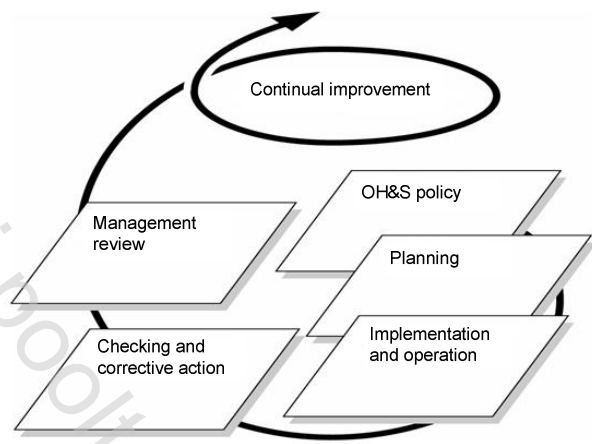

Figure 1 – OH&S management system model for this OHSAS Standard

MÄRKUS. Käesolev rahvusvaheline standard baseerub nn Planeeri-Tee-Kontrolli-Parenda (PDCA) meetodil, mida võib lühidalt kirjeldada nii:

- **Planeeri** – püstita eesmärgid ja sea sisse protsessid, mis on vajalikud tulemuste saavutamiseks vastavalt organisatsiooni TTO poliitikale.
- **Tee** – vii protsessid ellu.

NOTE This OHSAS Standard is based on the methodology known as Plan-Do-Check-Act (PDCA). PDCA can be briefly described as follows.

- **Plan:** establish the objectives and processes necessary to deliver results in accordance with the organization's OH&S policy.
- **Do:** implement the processes.

⁴ Mudeli eestikeelses versioonis on lähtutud standardi peatükkide pealkirjadest. Inglise keelses väljaandes on joonisel kasutatud eelmise versiooni 4.5 jaotise pealkirja.

- **Kontrolli** – seira ja mõõda protsesse TTO poliitikale, eesmärkidele, õigusaktidele ning muudele nõuetele vastavalt ning kanna tulemused ette.
- **Parenda** – astu samme TTO juhtimissüsteemi toimivuse pidevaks parendamiseks.
- **Check:** monitor and measure processes against OH&S policy, objectives, legal and other requirements, and report the results.
- **Act:** take actions to continually improve OH&S performance

Paljud organisatsioonid juhivad oma tegevusi protsesside ja nende vastastikuste mõjude süsteemi kaudu, mida võib nimetada "protsessikeskseks lähenemisviisiks". ISO 9001 edendab protsessikeskse lähenemisviisi kasutamist. Kuna PDCA-d saab kohaldada kõikidele protsessidele, võib neid kahte metodoloogiat pidada kokkusobivaiks.

Many organizations manage their operations via the application of a system of processes and their interactions, which can be referred to as the "process approach". ISO 9001 promotes the use of the process approach. Since PDCA can be applied to all processes, the two methodologies are considered to be compatible.

Käesolev standard sisaldab vaid neid nõudeid, mida on võimalik objektiivselt auditeerida. Sellele vaatamata ei püstita standard absoluutseid nõudeid TTO toimivusele väljaspool TTO poliitikas võetud kohustumusi (kohaldatavate õigusaktide jt organisatsiooni poolt tunnustatavate nõuete täitmise, vigastuste ja põduruse vältimise ning pideva parendamise osas)⁵. Seetõttu võivad kaks organisatsiooni, millel on sarnased tegevused, kuid erinev TTO-alane toimivus, mõlemad täita selle standardi⁶ nõudeid.

This Standard contains requirements that can be objectively audited; however it does not establish absolute requirements for OH&S performance beyond the commitments, in the OH&S policy, to comply with applicable legal requirements and with other requirements to which the organization subscribes, to the prevention of injury and ill health and to continual improvement. Thus, two organizations carrying out similar operations but having different OH&S performance can both conform to its requirements.

Käesolev TTO standard ei sisalda nõudeid, mis on omased teistele juhtimissüsteemidele, näiteks kvaliteedi-, keskkonna-, turvalisuse või finantsjuhtimisele, ometigi võib käesoleva standardi osasid sobitada või ühildada teiste juhtimissüsteemide osadega. Organisatsioonil on võimalus kohandada käesoleva standardi nõuetele vastava TTO juhtimissüsteemi sisseseadmisel olemasolevat(olemasolevaid) juhtimissüsteemi (juhtimissüsteeme).

This OH&S Standard does not include requirements specific to other management systems, such as those for quality, environmental, security, or financial management, though its elements can be aligned or integrated with those of other management systems. It is possible for an organization to adapt its existing management system(s) in order to establish an OH&S management system that conforms to the requirements of this OHSAS Standard.

⁵ Täiendatud arusaadavuse huvides.

⁶ Sõna standard lisatud arusaadavuse huvides.

Tähelepanu tuleb pöörata sellele, et juhtimissüsteemi erinevate osade rakendamise võib erineda, sõltuvalt sihtotstarbest ja kaasatud huvitatud osapooltest.

TTO juhtimissüsteemi keerukus ning üksikasjalisus, dokumentatsiooni ulatus ja sellele kulutatavad vahendid sõltuvad paljudest teguritest, nagu süsteemi käsitusala, organisatsiooni suurus ja selle tegevuste, toodete ja teenuste olemus ning organisatsiooni kultuur. See võib olla oluliseks asjaoluks eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele.

It is pointed out, however, that the application of various elements of the management system might differ depending on the intended purpose and the interested parties involved.

The level of detail and complexity of the OH&S management system, the extent of documentation and the resources devoted to it depend on a number of factors, such as the scope of the system, the size of an organization and the nature of its activities, products and services, and the organizational culture. This may be the case in particular for small and medium-sized enterprises.

TÖÖTERVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE JUHTIMISSÜSTEEMID

1 KÄSITLUSALA

Käesolev töötervishoiu ja tööohutuse hindamise sarja (OHSAS) standard kehtestab nõuded töötervishoiu ja tööohutuse (edaspidi TTO) juhtimissüsteemile, et võimaldada organisatsioonil ohjata enda TTO riske ja parendada TTO-alase tegevuse toimivust. Standard ei kehtesta TTO toimivuse eritingimusi ega näe ette üksikasjalikke nõudeid juhtimissüsteemi kavandamiseks.

TTO juhtimissüsteemi standard on kohaldatav igale organisatsioonile, kes soovib:

- a) sisse seada TTO juhtimissüsteemi, et kõrvaldada või vähendada töötajate ja teiste huvipoolte riski, kes võiksid oma tegevuses kokku puutuda TTO ohtudega;
- b) ellu viia, toimivana hoida ja pidevalt parendada TTO juhtimissüsteemi;
- c) tagada, et ta toimib vastavuses iseenda poolt sisse seatud TTO poliitikaga, ning teistele seda vastavust demonstreerida;
- d) demonstreerida, et ta toimib vastavuses käesoleva standardi nõuetega
 - 1) tehes kindlaks oma tegevuse vastavuse ja seda deklareerides või
 - 2) otsides oma vastavusele kinnitust organisatsioonide poolt, kes on organisatsioonist huvitatud, nagu näiteks klientide poolt, või
 - 3) otsides kinnitust oma eneseklaratsioonile organisatsiooni-välise osapoole poolt või

1 SCOPE

This Occupational Health and Safety Assessment Series (OHSAS) Standard specifies requirements for an occupational health and safety (OH&S) management system, to enable an organization to control its OH&S risks and improve its OH&S performance. It does not state specific OH&S performance criteria, nor does it give detailed specifications for the design of a management system.

This OHSAS Standard is applicable to any organization that wishes to:

- a) establish an OH&S management system to eliminate or minimize risks to personnel and other interested parties who could be exposed to OH&S hazards associated with its activities;
- b) implement, maintain and continually improve an OH&S management system;
- c) assure itself of its conformity with its stated OH&S policy;
- d) demonstrate conformity with this OHSAS Standard by
 - 1) making a self-determination and self-declaration, or
 - 2) seeking confirmation of its conformance by parties having an interest in the organization, such as customers, or
 - 3) seeking confirmation of its self-declaration by a party external to the organization, or

- 4) taotledes oma TTO juhtimissüsteemi sertifitseerimist/registreerimist välise organisatsiooni poolt.

- 4) seeking certification/registration of its OH&S management system by an external organization.

Kõik käesoleva standardi nõuded on kavandatud nii, et neid oleks võimalik lülitada mistahes TTO juhtimissüsteemi. Kohaldamise ulatus sõltub sellistest teguritest nagu organisatsiooni TTO poliitika, tegevuste iseloom ning toimingute keerukus ja nendega seonduvad riskid.

All the requirements in this OHSAS Standard are intended to be incorporated into any OH&S management system. The extent of the application will depend on such factors as the OH&S policy of the organization, the nature of its activities and the risks and complexity of its operations.

Käesolev standard on suunatud töötervishoiule ja tööohutusele ning ei ole suunatud teistele tervishoiu ja ohutuse valdkondadele, nagu näiteks töötajate heaolu programmid, tooteohutus, omandi kahjustused või keskkonnamõjud.

This OHSAS Standard is intended to address occupational health and safety, and is not intended to address other health and safety areas such as employee wellbeing/wellness programmes, product safety, property damage or environmental impacts.

2 NORMATIIVALLIKAD

2 REFERENCE PUBLICATIONS

Teised väljaanded, mis annavad teavet või juhiseid, on loetletud kirjanduse all. Soovitav on kasutada nende väljaannete viimaseid trükke. Eriti tuleks pöörata tähelepanu järgmistele:

Other publications that provide information or guidance are listed in the bibliography. It is advisable that the latest editions of such publications be consulted. Specifically, reference should be made to:

EVS-i käsiraamat EVS 18001 Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemid. Rakendusjuhised

OHSAS 18002, Occupational health and safety management systems – *Guidelines for the implementation of OHSAS 18001*

Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO):2001, Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemide juhised (OSH-MS)

International Labour Organization:2001, *Guidelines on Occupational Health and Safety Management Systems (OSH-MS)*